

Rapport

Klacht

Verzoekster klaagde erover dat een boswachter van de gemeente Heerde op 22 februari 2007:

tegen het verkeer inreed om haar staande te houden;

daarbij gebruik heeft gemaakt van een transparant met de tekst "Stop politie";

haar heeft staande gehouden zonder dat zij verdacht was van een strafbaar feit;

haar ten onrechte heeft verzocht een legitimatiebewijs te tonen;

zich niet heeft gelegitimeerd;

haar heeft opgedragen langs een drukke weg te blijven staan met haar auto;

haar bankpas en kentekenbewijs heeft ingenomen;

haar tegen haar auto heeft geduwd en haar aan haar arm achter haar auto heeft getrokken.

Beoordeling

Algemeen

Op 22 februari 2007 liep verzoekster samen met twee vriendinnen en twee honden van één van hen in een bos in de buurt van Heerde. Omdat een van haar vriendinnen - mevrouw S. - haar honden niet had aangeliend, verbaliseerde betrokken boswachter A. haar voor deze overtreding. Mevrouw S. kon zich niet legitimeren en boswachter A. liep naar zijn auto om de door mevrouw S. opgegeven naam bij de gemeente Apeldoorn telefonisch te verifiëren. Hem bleek vervolgens dat mevrouw S. een valse naam had opgegeven. Toen boswachter A. haar daarover wilde aanspreken, liepen verzoekster en mevrouw S. weg. Zij zijn op een later moment ieder met hun eigen auto vertrokken. Boswachter A. is vervolgens op zoek gegaan naar de twee auto's en heeft daartoe de hulp ingeroepen van boswachter B. van Stichting Geldersch Landschap.

Bevindingen

1. In een gezamenlijk klaagschrift aan de gemeente klaagden verzoekster en mevrouw S. over boswachter A. Mevrouw S. klaagde onder meer over de wijze waarop boswachter A. haar had bejegend en dat hij zich niet had gelegitimeerd. Verzoekster schreef in het klaagschrift onder meer het volgende. Op het moment dat verzoekster met haar auto het parkeerterrein verliet, werd zij tegemoet gereden door de auto van boswachter A. die

daarbij tegen de rijrichting in reed. Op de voorkant van de auto toonde de transparant de tekst: "Stop politie". Boswachter A. vroeg haar om een legitimatiebewijs. Zij zei tegen hem dat zij alleen een kentekenbewijs bij zich had en overhandigde dit. Nadat boswachter A. verzoekster had gevraagd of zij nog iets anders had waar haar naam op stond, toonde zij hem een bankpas. Hij pakte deze uit haar hand en stopte deze bij het kentekenbewijs. Op haar vraag waarom zij was staande gehouden, antwoordde boswachter A. dat dit was, omdat verzoekster geen legitimatiebewijs bij zich had. Nadat verzoekster boswachter A. had gevraagd om zijn legitimatiebewijs, gaf hij daarop geen reactie. Boswachter A. beval haar te blijven staan waar zij stond en dat zij moest wachten tot hij terug was. Boswachter A. nam zonder haar toestemming haar kentekenbewijs en bankpas mee en reed weg in zijn auto. Verzoekster vond dat zij zich in een gevaarlijke situatie bevond, waarbij haar auto midden op de rechterrijstrook stond en het een weg betrof met een maximaal toegestane snelheid van 80 km/u. Nadat een aantal auto's haar met hoge snelheid had gepasseerd, is zij weggereden. Na een aantal kilometers trof zij de auto van boswachter A. aan en vroeg hem waarom hij haar midden op de weg had laten staan met haar auto. Hij reageerde daarop dat hij had gezegd haar auto te parkeren op de parkeerplaats. Volgens verzoekster heeft hij dat niet gezegd. Zij vroeg hem wederom om zijn legitimatiebewijs. Hij heeft zich toen niet gelegitimeerd, maar vertelde alleen zijn dienstnummer. Nadat verzoekster tegen hem had gezegd: "Ik vind je een eikel", kwam hij aangerend over de weg, duwde haar tegen haar auto en vertelde haar dat hij haar op zou laten pakken, omdat zij een ambtenaar in functie had beledigd. Zij zei tegen hem dat hij van haar af moest blijven. Vervolgens heeft hij haar aan haar arm achter haar auto willen trekken, waarna zij weer tegen hem zei dat hij van haar af moest blijven, aldus verzoekster. Later kwamen twee politieagenten ter plaatse, die verzoekster en, de door boswachter B. aangehouden, mevrouw S. meenamen voor verhoor. Verzoekster kreeg van de politieagente de bevestiging dat boswachter A. een kort lontje had, aldus verzoekster.

2. Nadat verzoekster en mevrouw S. over hun klachten waren gehoord door de gemeente tijdens een hoorzitting in het kader van de interne klachtbehandeling, verklaarde boswachter A. later tijdens een hoorzitting onder meer het volgende. Hij erkende dat hij op de linkerweghelft had gereden, maar dit was slechts over een afstand van 25 meter waarbij hij met lage snelheid reed. Hij ontkende dat hij de papieren uit verzoeksters handen had getrokken. Wel had hij haar papieren meegenomen, waartoe hij gelet de omstandigheden was gedwongen. Op het moment dat boswachter A. verzoekster aanhield, werd boswachter A. opgeroepen door boswachter B. om assistentie te verlenen bij de aanhouding van mevrouw S. Boswachter A. kon de papieren op dat moment niet teruggeven, aangezien hij dan geen mogelijkheden meer had om proces-verbaal op te maken tegen verzoekster. Als hij de papieren zou teruggeven, zou verzoekster naar zijn verwachting er vandoor zijn gegaan. Daarom deelde boswachter A. verzoekster mee dat hij weg moest om assistentie te verlenen en dat hij daarna terug zou komen om haar papieren terug te geven. In de tussentijd moest verzoekster haar auto parkeren op een door boswachter A. aangewezen plek. Nadat boswachter A. assistentie had verleend, reed

hij terug naar verzoekster. Onderweg kwam hij verzoekster tegen, terwijl zij in haar auto reed. De betrokken boswachter ontkende dat verzoekster hem had gevraagd zich te legitimeren.

3. Boswachter B. gaf tijdens de hoorzitting aan dat hij zijn collega niet herkende in diens weigering tot drie keer toe om zich te legitimeren. Zij werkten ruim zes jaar samen. Een weigering van betrokken boswachter om zich te legitimeren had boswachter B. in die periode nog nooit meegemaakt. Boswachter A. verklaarde dat mevrouw S. hem niet om zijn legitimatiebewijs had gevraagd. Hij voegde desgevraagd daaraan toe dat het dienstnummer van de betrokken boswachter stond vermeld op het aan verzoekster uitgereikte proces-verbaal.

4. Tijdens de hoorzitting verklaarde de betrokken politieagente niet vanaf het begin van het incident daarbij te zijn betrokken, maar pas nadat de verzoekster en mevrouw S. waren aangehouden. In het klaagschrift stond dat zij tegen verzoekster zou hebben gezegd dat de boswachter A. wel vaker een kort lontje had. Dit werd door haar met klem ontkend. En het was volgens haar ook niet aannemelijk dat zij zo'n uitlating gedaan zou hebben, aangezien zij dat beeld helemaal niet had van boswachter A. Zoals verzoekster boswachter A. beschreef in de uitoefening van zijn functie, werd door haar dan ook niet onderschreven. Desgevraagd gaf zij aan dat de door verzoekster bij de politie afgelegde verklaring overeenkwam met de inhoud van het klaagschrift. Toen de politie haar meenam voor verhoor was verzoekster rustig. Zij maakte niet de indruk uit haar normale doen te zijn.

5. De gemeentelijke klachtenfunctionaris concludeerde in zijn rapport aan het college van burgemeester en wethouders (hierna aangeduid als: het college) onder meer dat de verklaringen van enerzijds verzoekster en anderzijds boswachter A. niet met elkaar overeen stemden. Sterker nog: zij waren met elkaar in tegenspraak. Hierbij merkte de klachtenfunctionaris op dat de visie van boswachter A. werd ondersteund door verklaringen van boswachter B. en een politieagente.

Zowel boswachter B. als de politieagente waren beëdigd opsporingsambtenaar, zodat volgens de klachtenfunctionaris aan de door hen afgelegde verklaringen grote waarde moest worden toegekend. Hierbij speelde mee dat zij hiërarchisch niet ondergeschikt waren aan de betrokken boswachter en ook beiden bij een andere organisatie werkten, zodat er hierdoor vanuit mocht worden gegaan dat zij hun verklaringen in alle vrijheid hadden kunnen doen, aldus de klachtenfunctionaris.

6. De stelling van verzoekster dat de betrokken boswachter ondanks drie expliciete verzoeken, had geweigerd zijn legitimatiebewijs te tonen was eveneens niet te controleren, omdat naast de betrokkenen geen derden aanwezig waren geweest bij dit incident. Boswachter A. ontkende dat verzoekster hem om zijn legitimatiebewijs had gevraagd.

Wel merkte de klachtenfunctionaris op dat boswachter B. had gesteld dat hem door verzoekster en mevrouw S. niet om zijn legitimatiebewijs was gevraagd. In het klaagschrift en op de hoorzitting had verzoekster dit wel beweerd. Nu het betoog van boswachter A. dat hem niet om een legitimatie gevraagd was, werd ondersteund door de verklaring van boswachter B., werd het niet aannemelijk geacht dat de verzoekster boswachter A. om een legitimatiebewijs had gevraagd.

Door boswachter A. werd bevestigd dat hij tegen het verkeer had ingereeden om verzoekster aan te houden. Dit gebeurde echter over een afstand van 25 meter met lage snelheid, zodat hij naar zijn mening niet onverantwoord had gehandeld. Naast verzoekster en boswachter A. waren hierbij geen derden aanwezig die het betoog van verzoekster dan wel dat van boswachter A. konden bevestigen. Daarom kon over dit onderdeel van de klacht geen uitspraak worden gedaan. Boswachter A. had aangegeven dat hij verzoekster bij haar arm had gepakt. Volgens verzoekster was dat, nadat zij hem voor eikel had uitgemaakt. Boswachter A. stelde dat dit was gebeurd, omdat verzoekster op de rijbaan bleef staan en ondanks meerdere verzoeken van hem niet in de berm ging staan, maar op de rijbaan bleef staan. Omdat dit het verkeer en verzoekster zelf in gevaar bracht, had boswachter A. verzoekster naar de berm gebracht en daar meteen haar arm losgelaten. Naast verzoekster en boswachter A. waren ook hierbij geen derden aanwezig geweest die het betoog van verzoekster dan wel dat van boswachter A. konden bevestigen. Daarom kon over dit onderdeel van de klacht evenmin uitspraak worden gedaan.

7. In een brief aan de gemeente reageerden verzoekster en mevrouw S. gezamenlijk op het rapport. Zij bestreden de ontkenning van boswachter A. dat zij en mevrouw S. hem om zijn legitimatie zouden hebben gevraagd. Want waarom had hij dan zijn nummer geroepen naar haar op haar tweede verzoek tot legitimatie, vroeg verzoekster zich af. Uit de klachtbrief werd volgens verzoekster door de gemeente de conclusie getrokken dat mevrouw S. aan boswachter B. zou hebben gevraagd om zijn legitimatie. Dit was onjuist en dit stond ook niet in haar klachtbrief. In de klachtbrief stond: "Ook deze boswachter heeft zich niet aan mij gelegitimeerd". Er stond dus niet dat mevrouw S. hem had gevraagd om zijn legitimatie, wat zij ook niet had gedaan en ook nooit had beweerd. De weergave was onjuist, waaruit vervolgens de verkeerde gevolgtrekkingen werden gemaakt. Uit deze verkeerde vraagstelling of foutieve informatie aan boswachter B. trok de klachtenfunctionaris vervolgens de conclusie dat verzoekster en mevrouw S. het dan ook niet zouden hebben gevraagd aan de betrokken boswachter. Ook beweerde de klachtenfunctionaris dat boswachter A. al bij het eerste contact zijn nummer aan verzoekster en mevrouw S. bekend zou hebben gemaakt. Dit klopte volgens verzoekster niet. Op de vraag van mevrouw S. om een legitimatiebewijs te tonen was boswachter A. in het geheel niet ingegaan. Hij had zijn dienstnummer pas bij het tweede verzoek van verzoekster genoemd.

Verder wees verzoekster erop dat de verklaring van de politieagente dat de separaat op het bureau door haar en mevrouw S. afgelegde verklaringen overeenkwamen met de

inhoud van het klaagschrift. Dat was volgens verzoekster een bevestiging dat zij en mevrouw S. hun verklaringen dus niet onderling hadden afgestemd.

8. In de klachtafdoeningsbrief schreef het college aan verzoekster en mevrouw S. onder meer dat niet kon worden vastgesteld dat ondanks drie expliciete verzoeken boswachter A. had geweigerd zijn legitimatiebewijs te tonen. Naast verzoekster, mevrouw S., de partner van verzoekster en boswachter A. zelf waren er namelijk geen derden aanwezig die het betoog van de verzoekster dan wel dat van boswachter A. konden bevestigen. Daarom kon hierover geen uitspraak worden gedaan. Tevens achtte het college deze grief niet aannemelijk, gelet op de verklaring van boswachter B.

Ook kon niet vastgesteld worden of het disproportioneel was dat boswachter A. tegen het verkeer in had gereden om verzoekster aan te houden. Naast verzoekster en boswachter A. zelf waren er geen derden aanwezig die het betoog van verzoekster dan wel dat van boswachter A. konden bevestigen. Daarom kon het college daarover evenmin uitspraak doen.

Verder kon volgens het college niet worden vastgesteld of boswachter A. geweld had gebruikt tegen verzoekster. Naast verzoekster en boswachter A. zelf waren er geen derden aanwezig die het betoog van verzoekster dan wel dat van boswachter A. konden bevestigen. Daarom kon het college over die klacht geen uitspraak doen.

Tot slot liet het college verzoekster weten dat het kennis had genomen van de reactie op de rapportage van de klachtenfunctionaris. Zoals telefonisch was afgesproken zou de gezamenlijke reactie van verzoekster en mevrouw S. naar de Nationale ombudsman worden gestuurd, waarbij tevens de onderliggende stukken meegestuurd zouden worden.

9. Het college schreef de Nationale ombudsman onder meer dat de conclusie van de klachtenfunctionaris er grotendeels op neer kwam dat hij geen uitspraak kon doen, omdat het verhaal van de klagers lijnrecht tegenover dat van boswachter A. stond. Ook na het horen van alle partijen was niet voldoende komen vast te staan wat er was gebeurd. Dit werd door de reactie van de klagers over hun visie op de feiten niet anders. Met betrekking tot het punt van mevrouw S. dat zij in haar klaagschrift niet had geschreven dat zij boswachter B. om zijn legitimatie gevraagd had, schreef het college dat zij dat had aangegeven tijdens de hoorzitting.

De gemeentelijke boswachter was een buitengewoon opsporingsambtenaar en daardoor bevoegd tot het voeren van een stopbord op zijn auto. Volgens het college stond niet de bevoegdheid tot het voeren van het stopteken ter discussie, maar de vraag of boswachter A. met het gebruik hiervan bij de aanhouding van verzoekster zich hiermee aan overdreven machtsvertoon schuldig had gemaakt. Daarover had de klachtenfunctionaris aangegeven dat beide verhalen elkaar tegenspraken en niet vastgesteld kon worden wat er was gebeurd. Daarom kon het college hierover geen oordeel uitspreken.

10. Dat de verklaringen van de klagers die zij afzonderlijk tegenover de politie hadden afgegeven overeenstemden met de inhoud van hun klacht versterkte volgens het college hun betoog. Maar hierbij kon volgens het college worden opgemerkt dat zij niet meteen bij de eerste ontmoeting door boswachter A. waren aangehouden, maar enige tijd later. En ook het feit dat het betoog van beide klagers overeenkwam, kon niet automatisch tot de conclusie leiden dat daardoor de gestelde gedragingen aannemelijk gemaakt waren, te meer vanwege de verklaringen van boswachter B. en de politieagente en de bevindingen door het locatiebezoek. Daarbij werd zwaar gewicht toegekend aan het feit dat zowel boswachter B. als de politieagente beëdigd opsporingsambtenaar waren. Van hun verklaringen mocht worden uitgegaan.

11. In het kader van het onderzoek legde de Nationale ombudsman de klachten voor aan het college en de betrokken medewerker. Ook is telefonisch navraag gedaan bij de betrokken politieagente en boswachter B. Deze laatste heeft echter niet gereageerd.

Ook naar de klachten van mevrouw S. over onder meer de wijze waarop boswachter A. haar had bejegend en dat hij zich niet had gelegitimeerd heeft de Nationale ombudsman onderzoek ingesteld. Uit dit onderzoek bleek dat er onvoldoende aanknopingspunten waren om aan de lezing van mevrouw S. meer betekenis toe te kennen dan aan die van boswachter A., zodat de Nationale ombudsman over die klachten geen oordeel zou kunnen geven. Verder onderzoek zou niets hebben kunnen toevoegen aan die constatering. De Nationale ombudsman heeft dit onderzoek inmiddels om die reden beëindigd.

12. In reactie op de vraag van de Nationale ombudsman over het gebruik van de transparant deelde het college de Nationale ombudsman mee dat de korpschef, als de directe toezichthouder de regels stelde voor het gebruik van de transparant. In de door de gemeente geleverde akte van opsporingsbevoegdheid van de betrokken boswachter was vermeld dat hij bevoegd was tot opsporing van onder meer het feit dat strafbaar was onder artikel 435, onder ten vierde van het Wetboek van Strafrecht (opgeven valse naam).

13. In reactie op de klacht deelde boswachter A. tijdens een telefoongesprek met een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman onder meer het volgende mee:

"Als mij was gevraagd mij te legitimeren dan had ik dat gedaan. Dan pak ik mijn legitimatiebewijs gewoon. (...)

Ik vond de auto van mevrouw S. De opgegeven naam klopte niet met de gegevens van de gemeentelijke basisadministratie van Apeldoorn. Toen mevrouw S. en (verzoekster; N.o.) kwamen aanlopen en zij mij zagen bij de auto gingen zij er rechtsomkeert vandoor. Het opgeven van een valse naam is een misdrijf, maar moet op heterdaad worden vastgesteld. Ik wilde daarom in de buurt van de auto's blijven. Ik heb (boswachter B; N.o.) gevraagd ook te gaan zoeken naar mevrouw S. en verzoekster. Na een half uur stopte een auto in

de berm waar mevrouw S. en verzoekster zonder de honden uitstapten. Zij liepen het bos in. Nadat mevrouw S. en verzoekster waren teruggekomen en wegreden met hun auto's, reed ik achter één van de auto's aan. Ik wist niet wie deze bestuurde. De auto draaide van het parkeerterrein de weg op, die een lichte helling had. De auto reed daardoor niet hard. De weg was een 80 km/u weg, maar de weg was bochtig en niet doorgaand. Het klemrijden door tegemoet te rijden was daarom niet onveilig.

Als het voeren van een transparant niet mag, dan had ik hem niet. Een transparant is niet te koop in de winkel. Het gaat erom of de weggebruiker weet dat het gaat om iemand die bevoegd is iemand aan de kant te zetten. Mijn werkgebied is de gehele politieregio Noord-Oost Gelderland. Ik ben bevoegd voor de meeste strafbare feiten, waaronder standaard de Wegenverkeerswet 1994 (WVW), de Wet Milieubeheer en de Flora-Faunawet. Ik ben bevoegd met betrekking tot Wet Mulder feiten (verkeersovertredingen), zoals bijvoorbeeld rijden op een gesloten weg aangegeven met een rood/wit bord C1.

(...)

Ik wilde de auto laten stoppen, omdat het ofwel mevrouw S. was als verdachte van het opgeven van een valse naam ofwel iemand anders die daarvan getuige was. Ik gaf het stopteken op grond van de WVW ter controle van het rijbewijs en het kentekenbewijs. Op deze wijze kon ik de auto tot stoppen bewegen en te weten komen wie er achter het stuur zat.

Toen mij door (boswachter B; N.o.) om assistentie werd gevraagd, heb ik verzoekster gevraagd haar auto, die midden op de weg stond te parkeren op de parkeerplaats waar zij vandaan was gekomen. Zij had alleen circa tien à vijftien meter achteruit hoeven te steken.

Ik heb een mapje met daarin haar kentekenbewijs en een bankpas of rijbewijs meegenomen. Als ik dat niet had gedaan, dan was zij ervan door gegaan en dan was ik een getuige kwijt. Zij had mij kunnen leiden naar mevrouw S. Ik wist toen niet wie (boswachter B.; N.o.) staande had gehouden mevrouw S. of iemand anders. Mevrouw S. later aanhouden was niet mogelijk, omdat het opgeven van een valse naam op heterdaad moest gebeuren, althans het opsporingsonderzoek moest voortdurend zijn. Bij een gewone verkeerscontrole geef ik de papieren terug, als ik word weggeroepen. Hier was echter sprake van een misdrijf.

Vijf minuten nadat ik was weggereden voor de assistentieverlening, was ik alweer terug bij verzoekster. Zij heeft alleen mijn dienstnummer gevraagd, toen ik terug kwam met haar papieren.

Toen ik terug was, heb ik direct mijn excuses aangeboden voor het wachten en dat ik haar papieren had meegenomen. Zij zei vervolgens dat zij mij een eikel vond. Dat pikte ik niet

en ik heb haar daarvoor aangehouden.

Haar auto stond nog steeds midden op de weg. Dat vond ik een verkeersgevaarlijke situatie. Ik heb haar daarom gevraagd de auto op de parkeerplaats te zetten. Dat weigerde zij pertinent. Ik heb daarna driemaal gevraagd om achter/naast de auto te gaan staan. Toen zij dat niet deed, heb ik haar losjes bij de arm genomen en haar achter de auto geduwd. Ik ben verantwoordelijk voor de veiligheid van een verdachte. Ik heb geen geweld gebruikt; ik heb haar alleen naar een veilige plaats geleid."

14. De politieagente deelde tijdens een telefoongesprek met een medewerker van het Bureau Nationale ombudsman onder meer het volgende mee:

"Ik kan u niets vertellen over de beschreven voorvallen, omdat ik daar niet bij aanwezig was. Ik heb alleen gezorgd voor transport van verzoekster naar het politiebureau. Ik heb niet gezegd dat boswachter A. een kort lontje heeft. Ik ken boswachter A., omdat we weleens samenwerken. Ik verwijs verder naar mijn verklaring, die ik hierover heb afgelegd bij de gemeente."

15. In reactie op de verklaringen schreef verzoekster de Nationale ombudsman onder meer het volgende. De politieagente had letterlijk gezegd dat boswachter A. wel vaker een kort lontje had. Boswachter A. trok volgens haar alles uit de kast om zijn optreden een positieve wending te geven. Zijn collega's hielden hem de hand boven het hoofd.

Wat haar het meest kwaad heeft gemaakt was dat hij nonchalant met haar papieren stond te waaiëren, toen zij vertelde dat zij het belachelijk vond dat hij zonder haar toestemming met haar papieren was vertrokken. Zij was na vijf minuten wachten zelf 200 meter achteruit gereden om te kunnen draaien op de parkeerplaats en in de richting gereden waar boswachter A. was heengereden. Na enkele kilometers zag zij hem aankomen rijden in een zijstraat. Zij had haar de auto toen half op de weg en half in de berm geparkeerd met de alarmlichten aan. Zij had niet naar zijn dienstnummer gevraagd, maar om een legitimatie, omdat zij een klacht tegen hem wilde indienen. Daarna ging hij tot twee keer toe met haar in discussie en werd hij steeds roder van woede. Toen hij met een smerige grijns op zijn gezicht omkeek toen hij wegliep had verzoekster letterlijk gezegd: "Ik vind je een eikel. Ik zeg niet dat je het bent, maar ik vind je een eikel. Dat mag ik zeggen toch?".

Vervolgens had boswachter A. zich absoluut niet meer onder controle. Hij rende de weg over en duwde verzoekster achteruit tegen haar auto en belde vervolgens de politie om haar op te laten pakken. Vervolgens pakte hij haar ruw bij haar arm om haar achter haar auto te trekken. Verzoekster heeft toen voor de tweede keer gezegd dat hij van haar af moest blijven.

Verder ontkende verzoekster dat zij het dienstnummer van de bekeuring had gehaald, wat boswachter A. in eerste instantie stelde of dat zij hem zijn dienstnummer had gevraagd,

wat boswachter A. later stelde.

Tot slot berichtte verzoekster dat de strafrechter had geoordeeld dat zij de bekeuring voor het beledigen van een ambtenaar in functie niet hoefde te betalen, omdat boswachter A. het had uitgelokt (schuldig zonder straf).

Beoordeling

I. Ten aanzien van het tegen het verkeer in rijden

16. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Dit beginsel brengt mee dat een opsporingsambtenaar bij het verrichten van het opsporingsonderzoek in beginsel dient te kiezen voor een werkwijze die voor een verdachte het minst bezwarend is. De aanwending van strafvorderlijke bevoegdheden, zoals aanhouding of staandehouding, moet in overeenstemming zijn met eisen van gematigdheid en evenredigheid.

17. Het opgeven van een valse naam is een overtreding, waarbij aanhouding van een verdachte dient te geschieden op heterdaad. Boswachter A. wilde mevrouw S. aanhouden en vermoedde dat zij achter het stuur van de auto zat. Omdat de boswachter geen zekerheid had over wie zich in de auto bevond, diende hij de auto stil te houden om dit te kunnen achterhalen.

18. De vraag hier is of het belang van het kunnen vervolgen van mevrouw S. ter zake van het niet aangeliend hebben van een hond en het opgeven van een valse naam het frontaal klemrijden van een auto rechtvaardigt.

19. Uit de verklaringen van betrokkenen maakt de Nationale ombudsman op dat de snelheid van de auto's niet hoog was. Toch brengt het frontaal klemrijden risico's mee voor de verkeersveiligheid. Gelet op de aard van de strafbare feiten waarvan mevrouw S. werd verdacht woog de wijze van stilhouden van de auto naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet op tegen de daarmee gepaard gaande risico's. De boswachter heeft daarmee gehandeld in strijd met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van het gebruikmaken van een transparant met de tekst "Stop politie"

20. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien. Dit vereiste impliceert dat een bestuursorgaan een burger correct moet informeren met welke instantie men te maken heeft.

21. Voor de opsporingsambtenaren geldt - behoudens een tweetal hier niet aan de orde zijnde uitzonderingen - geen afzonderlijke regeling op welke wijze het geven van een stopteken aan de burger dient te geschieden. De wijze waarop de opsporingsambtenaar een stopteken geeft, is vormvrij.

22. De toezichthouders, in welke hoedanigheid een boswachter ook kan opereren, zijn wel gebonden aan regelingen waarop de vordering tot stilhouden dient te worden gegeven. Zo bepaalt de Regeling stilhoudingsvordering toezichthouder (zie Achtergrond onder 3) dat een toezichthouder gebruik mag maken van een in of aan de auto aangebrachte transparant, waarin de aanduiding "STOP", al dan niet in combinatie met de aanduiding van de dienst waar de toezichthouders werkzaam is, in rode letters verlicht wordt.

23. Doordat de boswachter gebruik maakte van een transparant met de tekst "Stop politie", werd verzoekster in de veronderstelling gebracht dat zij te maken had met iemand van de politie, wat niet het geval was. De boswachter heeft daarmee gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

Dit geeft de Nationale ombudsman aanleiding een aanbeveling te doen.

III. Ten aanzien van het staande houden

IV. Ten aanzien van het verzoek aan verzoekster een legitimatiebewijs te tonen

VII. Ten aanzien van het innemen van een bankpas en een kentekenbewijs

24. Het verbod van misbruik van bevoegdheid houdt in dat bestuursorganen een bevoegdheid niet gebruiken voor een ander doel dan waartoe die bevoegdheid is gegeven.

Ad III. het staande houden

25. In het kader van opsporing heeft een opsporingsambtenaar de bevoegdheid tot het geven van een stopteken ter staandehouding van getuigen. Verzoekster was getuige van het plegen van het opgeven van de valse naam. Haar verklaring kon van belang zijn voor het opsporingsonderzoek en daartoe diende boswachter A. ook te beschikken over haar personalia. Daarop gelet was de staandehouding op zich geoorloofd.

26. Boswachter A. verklaarde dat hij een stopteken had gegeven op grond van de Wegenverkeerswet 1994 (WVW; zie Achtergrond onder 4), ter controle van het rijbewijs en het kentekenbewijs. Op deze wijze kon hij de auto tot stoppen bewegen en zich ervan gewisselen wie er achter het stuur zat.

27. De WVW bepaalt dat op de eerste vordering van onder meer een buitengewoon opsporingsambtenaar de bestuurder van een motorrijtuig verplicht is dat motorrijtuig te

doen stilhouden alsmede het rij- en kentekenbewijs behoorlijk ter inzage af te geven (Achtergrond onder 4). Deze regelgeving heeft tot doel de controle op het bezit van het rij- en kentekenbewijs mogelijk te maken. Het middel om dat doel te bereiken is het stilhouden van het voertuig. Dit middel mag niet worden gebruikt om een ander doel te bereiken. In dit geval het verkrijgen van uitsluitel wie de bestuurder was: verzoekster of mevrouw S. De motivering van de boswachter op grond waarvan hij van mening was dat hij bevoegd was de auto te laten stoppen was dan ook niet juist. De gedraging was dan ook niet behoorlijk.

Ad IV. het verzoek aan verzoekster een legitimatiebewijs te tonen

28. Een ieder die de leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, is op grond van Wet op de identificatieplicht verplicht op de eerste vordering van een opsporingsambtenaar een identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden (zie Achtergrond onder 6). In de wet is een toonplicht opgenomen en geen draagplicht. Dit betekent dat er geen identiteitscontrole mag worden gehouden met als enige doel de handhaving van de identificatieplicht.

29. Een buitengewoon opsporingsambtenaar heeft de bevoegdheid tot het vorderen van inzage van een identiteitsbewijs, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van zijn taak (zie Achtergrond onder 5).

30. De boswachter was gelet op zijn akte van opsporingsbevoegdheid bevoegd tot opsporing van onder meer het strafbare feit van het opgeven van een valse naam. Zoals eerder vermeld was verzoekster getuige van het plegen van het vermeende opgeven van de valse naam. Haar verklaring kon van belang zijn voor het opsporingsonderzoek daarnaar en daartoe diende boswachter ook te beschikken over haar personalia. Zijn verzoek aan verzoekster een legitimatiebewijs te tonen was dan ook noodzakelijk voor de uitoefening van zijn taak.

De onderzochte gedraging is ook in zoverre behoorlijk.

Ad VII. het innemen van een bankpas en een kentekenbewijs

31. Op grond van het Wetboek van Strafvordering zijn in een beperkt aantal gevallen voorwerpen vatbaar voor inbeslagneming. Eén van die gevallen is als er sprake is van voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen (zie Achtergrond onder 2).

32. De boswachter verklaarde dat hij het mapje met daarin verzoeksters kentekenbewijs en een bankpas had meegenomen, omdat zij er anders van door was gegaan. Hij zou dan een getuige kwijt zijn, die hem had kunnen leiden naar mevrouw S. Mevrouw S. later aanhouden was volgens hem niet mogelijk, omdat het aanhouden wegens het opgeven van een valse naam op heterdaad moest gebeuren, althans het opsporingsonderzoek moest voortdurend zijn.

33. De papieren als zodanig bevatten geen gegevens die de waarheid aan het licht kunnen brengen over de juiste naam van mevrouw S. De inbeslagname was enkel bedoeld ter zekerheidstelling dat verzoekster er niet vandoor zou gaan. De wet biedt voor dat doel geen ruimte.

Boswachter A. had als uiteindelijke doel het verbaliseren van mevrouw S. voor het niet aangeliend hebben van haar honden en de opgave van een valse naam. Dit had boswachter A. ook op een later tijdstip kunnen doen. Boswachter A. had verzoekster kunnen vragen wat de naam en het adres van mevrouw S. was of hij had verzoekster naam en adres kunnen noteren voor een later contact met haar. Het bevel te blijven staan en de inname van verzoekster papieren was daarvoor niet nodig. Mocht in de andere auto die boswachter B. stil had gehouden zich niet mevrouw S. bevinden, dan had boswachter A. mevrouw S. later alsnog kunnen verbaliseren aan de hand van de gegevens die verzoekster ter plaatse of later had verstrekt. Daarvoor was het niet nodig mevrouw S. (op heterdaad) aan te houden.

De onderzochte gedraging is in zoverre niet behoorlijk.

V. Ten aanzien van het zich niet legitimeren door de opsporingsambtenaar

VI. Ten aanzien van het opdragen langs een drukke weg te blijven staan

VIII. Ten aanzien van het tegen de auto duwen en aan de arm achter de auto trekken

34. Over deze punten staan de verklaringen van verzoekster en boswachter A. tegenover elkaar. Er zijn onvoldoende aanknopingspunten om aan de lezing van de een meer betekenis toe te kennen dan aan die van de ander, reden waarom de Nationale ombudsman geen oordeel geeft over deze klachten.

De Nationale ombudsman onthoudt zich op deze punten van een oordeel.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van een boswachter van de gemeente Heerde is:

gegrond ten aanzien van:

tegen het verkeer inrijden, wegens strijd met het evenredigheidsvereiste;

gebruik maken van een transparant met de tekst "Stop politie", wegens strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking;

het innemen van een bankpas en een kentekenbewijs, wegens strijd met verbod van misbruik van bevoegdheid;

niet gegrond ten aanzien van:

het staande houden;

het verzoek een legitimatiebewijs te tonen.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel ten aanzien van het:

zich niet legitimeren;

het opdragen langs een drukke weg te blijven staan;

het tegen een auto duwen.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft het college van burgemeester en wethouders van Heerde in overweging de transparant op voertuigen van de gemeente bij staandehouding de tekst te laten vermelden: "STOP", eventueel aangevuld met een andere toevoeging dan "POLITIE".

Onderzoek

Op 22 mei 2007 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw W. te Zwolle, met een klacht over een gedraging van een boswachter van de gemeente Heerde.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van het college van burgemeester en wethouders van Heerde, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd het college verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werd de betrokken boswachter de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven.

In verband met zijn toezichhoudende taak op grond van het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar voor werd ook de hoofdofficier te Zutphen over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was.

Tijdens het onderzoek kregen een boswachter van de gemeente Heerde en verzoekster de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van het college gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen. Noch verzoekster noch de betrokken medewerker gaf binnen de gestelde termijn een reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Klaagschrift van verzoekster van 28 februari 2007.

Verslagen van hoorzittingen op 28 maart, 2, 4 en 11 april 2007.

Rapportage van de gemeentelijke klachtcoördinator van 20 april 2007.

Reactie van verzoekster op de rapportage van 27 april 2007.

Beslissing van het college op de klacht van 15 mei 2007.

Brief van het college aan de Nationale ombudsman van 15 mei 2007.

Brief aan het college in verband met de opening van het onderzoek 22 november 2007.

Telefonische verklaring van de betrokken politieagente van 7 november 2007.

Telefonische verklaring van de betrokken boswachter van 5 december 2007.

Brief van het college aan de Nationale ombudsman 25 januari 2008.

Brief van verzoekster aan de Nationale ombudsman van 29 januari 2008.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wetboek van Strafrecht

Titel II. Overtredingen betreffende de openbare orde

Artikel 435, aanhef en onder 4:

"Met geldboete van de tweede categorie wordt gestraft hij die, door het bevoegd gezag naar zijn identiteitsgegevens gevraagd, een valse naam, voornaam, geboortedatum, geboorteplaats, adres waarop hij in de basisadministratie persoonsgegevens als ingezetene staat ingeschreven of woon- of verblijfplaats opgeeft."

2. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27, eerste lid:

"Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit."

Artikel 52:

"Iedere opsporingsambtenaar is bevoegd den verdachte naar zijn naam, voornamen, geboortedatum, geboorteplaats, adres waarop hij als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens staat ingeschreven en woon- of verblijfplaats te vragen en hem daartoe staande te houden."

Artikel 94, eerste lid

"Vatbaar voor inbeslagneming zijn alle voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen (...)."

Artikel 95

"Hij die den verdachte aanhoudt of staande houdt, kan voor inbeslagneming vatbare voorwerpen, door dezen met zich gevoerd, in beslag nemen."

Artikel 142

"1. Met de opsporing van strafbare feiten zijn als buitengewoon opsporingsambtenaar belast:

a. de personen aan wie door Onze Minister van Justitie, onderscheidenlijk het College van procureurs-generaal een akte van opsporingsbevoegdheid is verleend;

(...)

2. De opsporingsbevoegdheid strekt zich uit tot de in de akte of aanwijzing aangeduide strafbare feiten; de akte of aanwijzing kan bepalen dat de opsporingsbevoegdheid alle strafbare feiten omvat."

3. Regeling stilhoudingsvordering toezichthouders

Artikel 1 aanhef en onder a

"Een toezichthouder doet de vordering tot stilhouden, bedoeld in artikel 5:19, vierde lid, van de Algemene wetbestuursrecht, op de navolgende wijze:

a. indien de toezichthouder tijdens de vordering gebruik maakt van een auto: door een stopteken, bestaande uit een in of aan de auto aangebrachte transparant waarin de aanduiding 'STOP', al dan niet in combinatie met de aanduiding van de dienst waar de toezichthouders werkzaam is, in rode letters verlicht wordt."

4. Wegenverkeerswet 1994

Artikel 159, aanhef en onder a:

"Met de opsporing van de feiten, strafbaar gesteld bij of krachtens deze wet, zijn belast:

a. de in de artikelen 141 en 142 van het Wetboek van Strafvordering bedoelde personen."

Artikel 160, eerste lid en vierde lid:

"1. Op de eerste vordering van de in artikel 159 bedoelde personen is de bestuurder van een motorrijtuig verplicht dat motorrijtuig te doen stilhouden alsmede de volgende bewijzen behoorlijk ter inzage af te geven:

a. de bij algemene maatregel van bestuur aangewezen delen van het kentekenbewijs, (...);

b. het keuringsbewijs (...);

c. het rijbewijs (...);

(...)

4. De in artikel 159 bedoelde personen zijn bevoegd zich te vergewissen van de naleving van de bij of krachtens deze wet vastgestelde voorschriften en zo nodig een voertuig ten aanzien waarvan zij een onderzoek wensen in te stellen, naar een nabij gelegen plaats te voeren of te doen voeren. (...)"

In Tekst en Commentaar Strafrecht 2006, staat in aantekening 9 bij dit artikel onder meer het volgende vermeld:

"a Vordering tot stilhouden

De in lid 1 genoemde vordering tot het doen stilhouden van een motorrijtuig moet verband houden met de naleving van de bij of krachtens de WVV 1994 gegeven voorschriften (HR 25 juni 1934, NJ 1934, 1038). Het is evenwel niet zo dat de vordering alleen bedoeld is om

documenten te controleren (HR 21 juni 1966, NJ 1966, 409). De opsporingsambtenaar die de vordering doet, moet de bedoeling hebben een controle te verrichten ten aanzien van de WVV 1994. De vordering mag niet enkel worden gedaan met de bedoeling een verdachte in het kader van een opsporingsonderzoek staande te houden. Een consequentie van zo'n schijncontrole kan zijn dat de rechtmatigheid van het aldus verkregen bewijs komt te vervallen."

5. Politiewet 1993

Artikel 8a

"1. Een ambtenaar van politie aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, is bevoegd tot het vorderen van inzage van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht van personen, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van de politietaak.

2. Gelijke bevoegdheid komt toe aan opsporingsambtenaren van de bijzondere opsporingsdiensten, bedoeld in artikel 2 van de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten en de buitengewoon opsporingsambtenaar als bedoeld in artikel 142, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitoefening van zijn taak."

6. Wet op de identificatieplicht

Artikel 2

"Een ieder die de leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, is verplicht op de eerste vordering van een ambtenaar als bedoeld in artikel 8a van de Politiewet 1993, een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 ter inzage aan te bieden. Deze verplichting geldt ook indien de vordering wordt gedaan door een toezichthouder."